

20. Oikeusaputoimisto

Oikeusapulautakuntaan kuuluivat v. 1956 puheenjohtajana oikeusneuvos Gunnar Nybergh, varapuheenjohtajana oikeusneuvosmies Henrik Boehm sekä muina jäseninä varatuomarit Helvi Sipilä ja Matti Mehto sekä lainop. kand. Eeva Hämäläinen. Kaupunginhallituksen edustajana oli edelleenkin pank.joht. Eero Harkia.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 5 kokousta, joiden pöytäkirjat sisälsivät 24 pykälää. Kirjelmia saapui 81 ja lähetettiin 28.

Juoksevien asioiden sekä toimiston hallintoon yleensä liittyvien kysymyksien käsittelyn lisäksi lautakunta työskenteli oikeusaputoimiston uudelleen järjestämiseksi. Kaupunginhallitukselle jätettävää ehdotusta oikeusaputoimiston ja oikeusapulautakunnan uudeksi johtosäännöksi sekä sen perusteluiksi käsiteltiin kokouksissa 20. 1. (7 §), 20. 2. (4 §) ja 22. 5. (6 §). Ensimmäisen kokouksen jälkeen teki lautakunnan sihteeri 3 päivää kestäneen virkamatkan Tukholmaan perehtymään sikäläisten vastaavien laitosten toimintaan.

Lisäksi esitettiin kaupunginhallitukselle, että oikeusaputoimistoon perustettaisiin neljä vakinaista ja kaksi tilapäistä uutta virkaa, että kolme toimiston virkaa siirrettäisiin ylemmän palkkaluokkaan sekä että oikeusaputoimistolle hankittaisiin raastuvanoikeuden läheisyydestä toimiston tarpeita paremmin vastaava huoneisto (22. 5. 7 §, 13. 9. 1 §).

Kun kertomusvuoden alusta voimaan tullut laki maksuttomasta oikeudenkäynnistä antoi kaupungille mahdollisuuden saada valtiolta korvausta oikeusaputoimiston toiminnasta toimiston lakimiehille valtion varoista tuomittavien asianajopalkkioitten ja korvausten muodossa, tekivät lautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri 23. 12. 1955 lautakunnan puolesta kaupunginhallitukselle esityksen sanottujen palkkioitten ja korvausten vaatimisesta ja perimisestä kaupungille. Tämä toimenpide hyväksyttiin lautakunnan kokouksessa 20. 1. 1956 ja myös kaupunginhallitus hyväksyi esityksen.

Oikeusaputoimisto. Oikeusavustajana oli kertomusvuonna edelleenkin varat. Severi Korpela, apulaisoikeusavustajana varat. Martti Nukari ja toimistonhoitajana varanot. Siviä Lindegren. Kesäloimasijaisina toimivat varat. Martti Eklund ja neiti Airi Kirjavainen.

Kertomusvuoden alusta voimaan tullut laki maksuttomasta oikeudenkäynnistä toi merkittävän parannuksen varattomien kansalaisten mahdollisuuksiin saada oikeusapua. Näillä on sanotun lain nojalla oikeus saada maksutta paitsi toimituskirjat myöskin valtion palkkaama asianajaja. Maksuttoman oikeudenkäynnin saaminen edellyttää kuitenkin melko alhaista tulorajaa, joten useimmat niistä, jotka huoltoviranomaiset todistavat vähävaraisiksi ja joiden avustaminen siis kuuluu oikeusaputoimistolle, eivät saa ilmaista oikeusapua. Se pieni vähentyminen vuoden aikana vireille pantujen juttujen lukumäärässä, mikä edelliseen vuoteen verrattuna on havaittavissa, saattanee myös johtua yleislakon toimiston asiakspiirille aiheuttamista vaikeuksista. Koska maksuton oikeudenkäynti on haettava ennen jutun vireillepanemista, aiheutui tästä oikeusaputoimistolle toistasataa ylimääräistä esiintymistä raastuvanoikeudessa, mikä tietenkin kavensi vastaanottoon ja muihin tehtäviin jäävää aikaa.

Toimeksiantoja saatiin kotimaassa toimivilta oikeusaputoimistoilta ja oikeusavustajilta sekä myös Ruotsin oikeusaputoimistoilta.

Uusia asioita rekisteröitiin 1 260 (1 303 v. 1955). V:lta 1955 siirtyi asioita 23, joten

kertomusvuonna käsiteltiin yhteensä 1 283 asiaa (1 330), joista suurin osa (327) edelleenkin oli työ- ja palkkariitoja. Niistä saatiin sovituksi enin osa, 219, ja oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vain 8 asiassa. Sikseen jätetyistä 90 asiasta lienee melkoinen osa sovittu asianosaisten kesken. Avioero- ja asumuserojuttujen lukumäärä pieneni jonkin verran v:een 1955 verrattuna, mutta sen sijaan sikseen jätettyjen perheoikeuteen kuuluvien juttujen määrä oli melkoinen (68). Oikeusaputoimiston suorittama aviopuolisoiden välisten asiain sovittelu olisi tehostamisen arvoinen.

Erlaisia asiakirjoja, kirjelmiä ym. laadittiin 1 356 (1 670). Näistä oli hakemuskirjoja 386 (480).

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin 313 (334) asiassa, joista vuoden kuluessa saatiin päätökseen 262 juttua (260). Jutuista voitettiin joko kokonaan tai pääosaltaan 251 (251) ja hävitettiin kokonaan 11 (9).

Maksutonta oikeudenkäyntiä anottiin 172 asiassa. Anomuksista hyväksyttiin 156 ja hylättiin 26.

Vuoden kuluessa esiinnyttiin kaupungin raastuvanoikeudessa 529 kertaa (422 kertaa), Helsingin kärjäkunnan kihlakunnanoikeudessa 6 kertaa ja huoneenvuokralautakunnassa 4 kertaa. Eri tuomioistuimissa esiinnyttiin vuoden kuluessa 184 päivänä (188).

Asiakkaiden käyntejä oli vuoden aikana 8 868 sen oltua 9 152 v. 1955, 11 266 v. 1954 ja 11 402 v. 1953.

Eri kuukausien osalle jakaantuvat käynnit seuraavasti:

Kuukausi	Vas- taan- otto- päiviä	Käyntejä		Kuukausi	Vas- taan- otto- päiviä	Käyntejä	
		Kaik- kiaan	Päivää kohden			Kaik- kiaan	Päivää kohden
Tammikuu	25	776	31.0	Heinäkuu	26	790	30.4
Helmikuu	25	636	25.4	Elokuu	27	795	29.4
Maaliskuu	25	632	25.4	Syyskuu	25	769	30.8
Huhtikuu	24	788	32.8	Lokakuu	27	839	31.1
Toukokuu	25	740	29.7	Marraskuu	25	728	29.1
Kesäkuu	25	687	27.5	Joulukuu	23	688	30.0
				Yhteensä	302	8 868	29.4

Käyntien lukumäärä päivää kohden on siis 29.4 (29.9 v. 1955). Suurin lukumäärä käyntejä yhden päivän osalle on 51, pienin 3.

Säätynsä, ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittäytyivät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yht.
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	3	2	5
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	6	1	7
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	16	139	155
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	181	235	416
Muita työntekijöitä	92	127	219
Merimiehiä ja kalastajia	4	—	4
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palvelus- kuntaa	13	17	30
Yksityisten palvelijoita	—	36	36
Muun elinkeinon harjoittajia	2	5	7
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia, leskiä, opiske- lijoita ym.	8	202	210
Yhteensä	325	764	1 089

Käsiteltujen juttujen ja asiain ryhmittäminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:		Perintöoikeuteen kuuluvia asioita ...	19
vuokrariitoja	40	Testamenttioikeuteen kuuluvia asi-	3
työ- ja palkkariitoja	327	oita	8
muuta velkomisjuttuja	52	Esineoikeuteen kuuluvia asioita	32
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:		Tapaturma-asioita	119
asumuseroja	60	Veroasioita	68
sovitteluja	8	Huoneenvuokra-asioita	152
avioeroja	198	Erinäisiä kyselyjä, hakemuksia, vali-	39
osituksia	9	tuksia ym.	29
perheen elatusasioita	86	Toimeksiantoja	29
lapsen sukuasemaa koskevia		Rikosasioita	
asioita	11		
Holhousasioita	23		
			<u>Yhteensä 1 283</u>

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteistä riippui, vuoden aikana lopullisesti käsitellyksi tai kirjoista poistetuksi 1 255, kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	423	Annettu eri viranomaisille	386
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	262	Juttuja, joissa toimisto otti haas-	
Erinäisistä syistä jätetty sillensä ...	161	teen, mutta ei ajanut perille	23
			<u>Yhteensä 1 255</u>

Eri viranomaisille jätetyt em. 386 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvanoikeuteen otettuja haasteita, jakaantuivat näiden viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	4	Helsingin hovioikeus	25
Korkein oikeus	6	Muut hovioikeudet	2
Korkein hallinto-oikeus	9	Vakuutusosasto	20
Oikeuskansleri	2	Valtion tapaturmatoimisto	3
Eduskunnan oikeusasiamies	4	Oulun raastuvanoikeus	1
Kulkulaitosten ja yleisten töiden mi-		Lääkintöhallitus	2
nisteriö	1	Kansaneläkelaitos	2
Sosiaaliministeriö	7	Kansaneläkelaitoksen lisätty hallitus	4
Sisäasiainministeriö	1	Tuusulan tuomiokunnan tuomari	1
Valtiovarainministeriö	9	Helsingin ev. luterilaisten seurakuntien	
Uudenmaan lääninhallitus	70	rahatoimisto	6
Muiden läänien lääninhallitukset	10	Sotaoikeus	1
Uudenmaan läänin valtion verojen		Jyväskylän kaupunginhallitus	1
tarkastuslautakunta	19	Ilomantsin kunnanvaltuusto	1
Muiden läänien valtion verojen tar-		Espoon nimismies	1
kastuslautakunnat	3	Hinnantasauslautakunta	1
Helsingin kaupungin:		Eräät vakuutusyhtiöt	4
kaupunginhallitus	36	Helsingin Invaliidiyhdistys	1
maistraatti	14	Pielaveden lastenvalvoja	1
raastuvanoikeus	48		
huoneenvuokralautakunta	40		
vuokrantarkastuslautakunta	16		
eräät muut virastot	10		
			<u>Yhteensä 386</u>

Kirjeitä lähetettiin toimistosta vuoden kuluessa 547.

Oikeusaputoimiston menoarvio oli 2 667 610 mk (2 564 319 mk).

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain nojalla tuomittiin toimiston lakimiehille vuoden aikana asianajopalkkioita 621 000 mk, mistä kaupungille voitiin ennen vuoden loppua tilittää 576 000 mk.